

DOI: 10.15276/EJ.04.2020.5
DOI: 10.5281/zenodo.4438941
UDC: 657.37:336
JEL: M41

МОДЕЛЬ ОРГАНІЗАЦІЇ БЮДЖЕТУВАННЯ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ ПІДПРИЄМСТВА

THE MODEL OF THE ORGANIZATION OF THE BUDGETING OF TAXES AND CHARGES OF THE ENTERPRISE

Volodymyr P. Panteleiev, DEcon, Professor
National Academy of Statistics, Accounting and Auditing, Kyiv
ORCID: 0000-0002-6979-8861
Email: bernstain@ukr.net

Received 12.12.2020

Пантелеєв В.П. Модель організації бюджетування податків і зборів підприємства. Науково-методична стаття.
У статті розкрито актуальні питання моделювання щодо оподаткування діяльності підприємств та обґрунтовані пропозиції щодо конкретних шляхів їх вирішення. В процесі дослідження встановлено зміст бюджетування та оптимізації податків, вказано на найсучасні Глобальні принципи управлінського обліку (2017), акцентовано кращі практики застосування теоретичних підходів до бюджетування, вказано зміст моделі складання бюджету та запропоновано модель організації бюджетування податків і зборів як інструменту управлінського обліку підприємства, яка стала підґрунтям для подальшого розвитку бюджетування податків і зборів підприємств України та дозволила визначити теоретичні засади організації бюджетування податків і зборів з метою вдосконалення управління ними.

Ключові слова: бюджетування податків, управлінський облік, модель організації бюджетування податків

Panteleiev V.P. The model of the organization of the budgeting of taxes and charges of the enterprise. Scientific and methodological article.

The paper discloses relevant modeling issues regarding the taxation of enterprises and reasonable proposals for specific solutions. During the study, the content of budgeting and tax optimization was established, the most up-to-date Global Management Accounting Principles (2017) were pointed out, the best practices of applying theoretical approaches to budgeting were emphasized, the contents of the budgeting model were indicated, and a model for organizing budgeting of taxes and fees as an enterprise management accounting tool was proposed, which became the basis for the further development of budgeting of taxes and duties of Ukrainian enterprises and allowed to determine the theoretical foundations of the organization of budgeting taxes and fees in order to improve their management.

Keywords: tax budgeting, management accounting, tax budgeting organization model

В сучасних умовах господарювання чинне місце належить оптимізації податків через бюджетування податків і зборів підприємств. За такими обставинами виникає потреба запровадження нових підходів до організації бюджетів податків та зборів підприємства через що виникають вимоги до розробки організації бюджетування податків та зборів підприємства на підставі використання моделей бюджетування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Дослідниками розроблено принципи та критерії оптимальності податкового бюджетування [1]; вказано місце і роль бюджетування податків і зборів в системі бюджетування підприємств, принципи бюджетування податків і зборів та особливості бюджетування окремих податків [2], обґрунтовано підхід до формування моделі управління податковим бюджетом, зазначено, що моделювання податкового бюджету промислового холдингу здійснюється з різним ступенем деталізації як складу самих платежів, так і механізмів їх сплати [3]; вказано побудову господарської моделі, яка забезпечує зниження податкового навантаження; розроблено модель та зміст елементів системи податкового планування, в т.ч. податкового планування, розкрито зміст моделі процесів податкового планування [4]; засвідчено видовий склад податкового моделювання у загальній системі корпоративного податкового планування [5]; розроблено модель бюджету компанії [6]. У системі податкового менеджменту, у концептуальній схемі системи податкового менеджменту на підприємстві передбачено модель оптимізації [1] пропонується модель складання податкового бюджету підприємства [7]; запропоновано модель формування бюджету податків і зборів підприємства та модель внутрішньогосподарського контролю розрахунків за податками та зборами [8,9]. Розглянуто важливі інструменти управлінського обліку, доречні до оподаткування [10,17,18], встановлено, що організація бюджетування передбачає класифікацію бюджетів, дотримання обраних стадій бюджетування, вибір пріоритетом бюджету продаж, координація робіт з бюджетування та створення структури бюджетування – директор з бюджету, керівництво з бюджетування, утворення бюджетного комітету тощо [11].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Проте, не зменшуючи важливості попередніх результатів наукових досліджень залишилися недостатньо розкриті ділянки проблематики, які стосуються, зокрема розробки моделі організації бюджетування податків і зборів підприємства.

Метою статті є обґрунтування моделі організації бюджету податків і зборів підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження

Зміст бюджетування та оптимізації податків і зборів підприємства. В епоху надзвичайної ринкової конкуренції зростає роль системи управління ефективністю діяльності та організаційною системою у досягненні цілей підприємства. Сфера оподаткування підприємств передбачає вилучення його майна за правилами, визнаними законом, суб'єктом влади підпорядкованим об'єктом (платником податку). Вирішальним шляхом стратегії успішної організації бізнесу є, дотримуючись вимог законодавства, проводити власну обґрунтовану політику з менеджменту ключового напрямку діяльності - бюджетування та оптимізації податків і зборів підприємства. Під бюджетуванням податків і зборів підприємства розуміється набір прийомів, методики планування, розробки, складання, прийняття бюджетів (планів), виконання та коригування бюджетів податків і зборів, а також план організації управлінським персоналом підприємства розрахунків за податками у формі бюджетів, призначений для оптимального розподілу ресурсів підприємства в часі. Приймаються до уваги податковий статус підприємства, сформовані на підприємстві рівні управління, центри відповідальності, ефективні дії підготовленого управлінського персоналу з повноваженнями щодо широкого кола заходів контролю, існуючі напрями бізнесу і певний асортимент продукції (послуг, робіт) за кожним бізнесом тощо. Автори констатують, що бюджетування податків є складовою частиною загального процесу бюджетування на підприємстві, що підтверджується особливостями складання податкових бюджетів [12].

Глобальні принципи управлінського обліку. Бюджетування податків і зборів підприємства у сучасних умовах стає новою сферою практичної діяльності та наукових досліджень. Зазвичай, бюджетування податків і зборів підприємства правильно розглядається у форматі фінансового менеджменту, зокрема, податкового менеджменту. Але зараз назрілим стає запровадження підходу до податкового бюджетування податків і зборів на підприємстві як до інструментів його управлінського обліку. Цей підхід підтримується науковцями, так, наприклад, бюджетування в цілому є одним з напрямів управлінського обліку та передбачає формування системи взаємопов'язаних та взаємозалежних бюджетів підприємства [10]. З метою формування належної інформації для управління розрахунками за податками, бюджетування реалізує обрану власником політику оподаткування [13] свого підприємства. Теперішнім часом активно розвиваються та запроваджуються Глобальні принципи управлінського обліку (*Global Management Accounting Principles*), тобто фундаментальні цінності, якості, норми і характеристики, які несе у собі управлінський облік. Облікова категорія «управлінський облік» функціонує у системі бухгалтерського обліку підприємств України, так за Законом [14] внутрішньогосподарський (управлінський) облік – система збору, обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством. Глобальні принципи управлінського обліку роблять наголос на більш відповідальному, цілеспрямованому навантаженні менеджменту підприємства, ніж згадане вище його визначення, а саме під управлінським обліком (*Management accounting*) розуміється пошук, аналіз, передача і використання фінансової і нефінансової інформації, що пов'язана з прийняттям рішень, з метою створення і збереження вартості для організації. Розробниками Глобальних принципів управлінського обліку чітко задекларовано чотири Глобальні принципи управлінського обліку: «Комунікація породжує інформацію, що має вплив», «Інформація є релевантною», «Аналізується вплив на вартість» і «Розумне керування вибудовує довіру». Важливою сферою практичної діяльності управлінського обліку є стратегічний податковий контроль, внесок якого до управлінського обліку оцінюється достатньо високо – він діє як етична совість організації (*Acts as an ethical conscience of the organisation*) [13].

Кращі практики застосування теоретичних підходів до бюджетування. Практика складання звітів про діяльність компаній у країнах з ринковою економікою свідчить про відповідальне ставлення власників та менеджменту компаній до належної організації розрахунків за податками та зборами своїх корпорацій. Оскільки постулатом є висока ймовірність перевірки стану розрахунків за податками не лише з боку фіскальних органів та зовнішнього незалежного аудиту фінансової звітності, але також силами внутрішнього контролю, менеджментом провідних корпорацій застосовуються високого організаційного рівня світоглядні, маже дослідницькі заходи. Наприклад, у *form 10-k*, яка складається за вимогами Комісії США з цінних паперів та фондовому ринку (*United States Securities And Exchange Commission*), корпорація «Apple» (лідер комп'ютерної індустрії у світі) у своєму звіті за 2017 р. вважає за необхідним декларувати не тільки забезпечення дотримання всіх діючих законодавчих, податкових та бухгалтерських вимог; залежно від методу утримання, Компанія розглядає можливість утримувати або обліковувати статті, пов'язані з оподаткуванням, але також вживати певні стратегії податкового планування, визначені відповідно до методології, встановленої корпорацією, використовувати свій Кодекс внутрішніх доходів, застосовувати податкові пільги, проводити податкові перевірки, податковий аудит тощо [15].

Моделі складання бюджету податків і зборів підприємства. Складання моделей, моделювання знаходять широке застосування в економіці, управлінні, обліку, аудиту, контролі тощо. У науці у широкому сенсі під моделлю розуміється певна система категорій, дослідження якої дозволить отримати інформацію про систему, яка підлягає керуванню, та ефективно управляти нею. Моделювання відноситься до загальнонаукових, філософських методів дослідження буття тому вимагає обачного підходу до застосування. Парадигмальною рисою сучасного бухгалтерського обліку є вимога складання фінансових звітів відповідно до моделі бухгалтерського обліку, використовуються облікові моделі; великою мірою фінансові звіти підприємства базуються на оцінках, судженнях та моделях [16]. Бюджетування податків і зборів підприємства ґрунтується також на фундаменті бухгалтерського обліку, тобто використовується відома модель обліку активів, власного капіталу, зобов'язань, доходів, витрат, грошових потоків, соціальної та природоохоронної діяльності. Аналіз сценаріїв управлінських рішень означає формування аналітичної інформації з огляду на різні моделі з метою розуміння впливу певних можливостей на вартість та пов'язаних з цим ризиків [13]. Також широко використовується поняття бізнес-модель (*the business model*). Міжнародна комісія з інтегрованої звітності (МКІЗ) визначає бізнес-модель як «обрану компанією систему чинників виробництва, господарських операцій, продукції, що виробляється, і результатів, що мають на меті створення цінностей в коротко-, середньо- чи довгостроковий період» [13]. Модель це абстрактна, широка, неточна уява про систему бюджетування податків і зборів. Активно запроваджуються відомі моделі управління бюджетом податків і зборів підприємства, моделі формування/складання бюджету податків і зборів підприємства, моделі оптимізації бюджетів податків і зборів підприємства тощо, але не припиняючи досягнення попередників починати бюджетування податків і зборів підприємства треба з організації такого бюджетування. Для організації, формування та використання моделей застосовуються ключові сфери практичної діяльності управлінського обліку [13]. Методичний прийом моделювання бюджету податків і зборів підприємства на базі принципів управлінського обліку як спосіб побудови та вивчення моделей існуючих планів, розрахунків, бюджетів для отримання пояснень та прогнозування бюджетування у сучасних умовах управління має переваги перед «традиційним» ситуативним підходом, оскільки формування моделей передбачає утворення варіантів, формування сукупності набору обґрунтованих підходів тощо. У практичній площині запровадження обраної моделі бюджетування податків і зборів підприємства вводиться у дію бюджетною резолюцією/меморандумом, визначаються регламенти з організації та планування роботи, відбувається адміністрування процесу бюджетування податків і зборів [17], надається наказ щодо залучення персоналу підприємства, вирішуються кадрові питання – зазначаються відповідальні особи, розробляються варіанти комунікації, зумовлюється висока податкова культура персоналу для підвищення довіри [18], у Бюджетному комітеті підприємства утворюється група з бюджетування податків і зборів, використовується існуюча система бухгалтерського обліку та фінансової звітності, управлінського обліку та бюджетування підприємства; відбувається оперування достовірними, проаналізованими даними, відбувається сприяння просування проекту бюджетування, залучення досвідчених консультантів, затвердження бюджету та його виконання, обґрунтований перегляд статей бюджетів тощо. Вказані організаційні заходи дозволять менеджменту побачити повну картину бюджетування податків і зборів на різних рівнях управління. Моделі складання бюджету податків і зборів підприємства утворюються одночасно із складанням інших бюджетів (планів) нарахування податків, податковим плануванням, визнанням заборгованості щодо розрахунків за податками на базі всіх бюджетів; технологія бюджетування податків і зборів підприємства передбачає врахування передбаченого ПКУ податкового зобов'язання та податкового боргу, бюджетного відшкодування, виробничих дотацій з бюджету, податкових пільг, податкової застави [19], а у майбутньому й «податкових канікул». У зв'язку із високою відповідальністю та значними витратами на проведення бюджетування податків і зборів підприємства моделі щодо таких об'єктів доречно застосовувати на середніх та крупних за розмірами підприємствах. На підприємствах з невеликими розмірами сфера моделювання бюджету податків і зборів підприємства може бути обмежена лише кількома податками (ПДВ, акцизи, податок на прибуток підприємства, податок на доходи фізичних осіб, єдиний внесок тощо).

Модель організації бюджетування податків і зборів підприємства. При утворенні ескізу-моделі організації бюджетування податків і зборів підприємства доречно дотримуватися пріоритетності операцій, а саме – починати треба із мети, потім мета конкретизується у завданнях, технології, підходах, інструментах тощо [4]. На рис.1 наведено розроблену організаційну модель бюджетування податків і зборів підприємства.

Метою бюджетування податків і зборів підприємства слід вважати надання обґрунтованого прогнозу доходів і витрат та відповідних податків і зборів, що сприяють підвищенню вартості підприємства. Це досягається, побудувавши модель того, як бізнес може фінансово працювати, якщо реалізовувати певні стратегії, події та плани. Завдання організації передбачають вивчення шляхів отримання фінансового результату, прогнозування фінансового стану та виявлення напрямів оптимізації діяльності. Суб'єктами моделі є відповідальні особи на рівнях управління.

Предметом організації моделі бюджетування є адміністрування, теоретичні елементи бюджетування, відповідні методи та методики, інформаційне забезпечення, будова бюджетування.

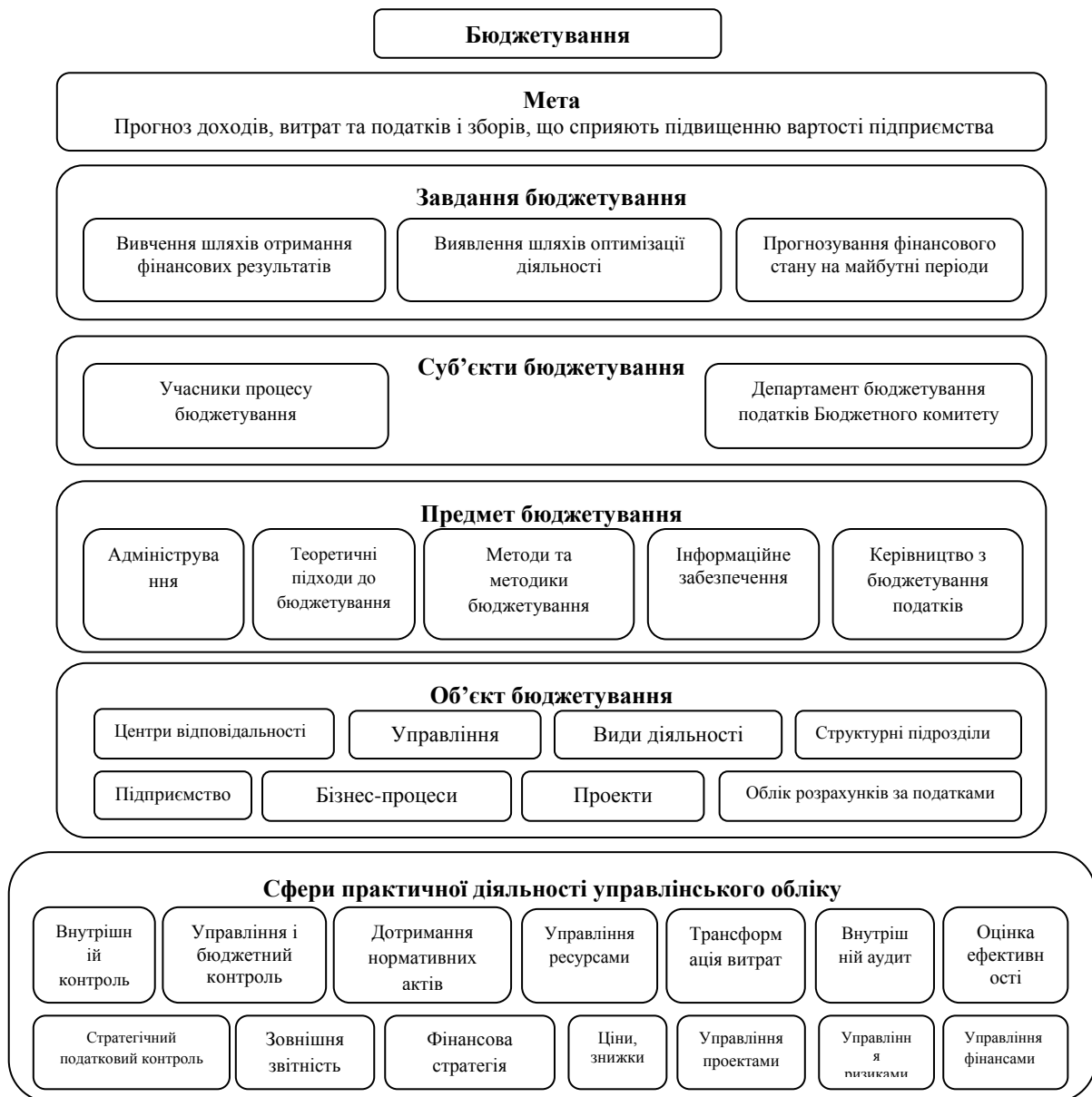

Рисунок 1. Організаційна модель бюджетування за податками і зборами підприємства
Джерело: складено автором за матеріалами [4,8,9,13,14].

Об'єктом організації бюджетування є підприємство та види його діяльності, структурні підрозділи, бізнес-моделі, проекти, бюджети тощо. Сфери практичної діяльності управлінського обліку включають 2 види ділянок: невідкладні та «другого ешелону». На підставі проведеного аналізу та оцінки кваліфікованими експертами найсуттєвими факторами для моделі організації бюджетування податків і зборів підприємства доречно вважати наступні ключові сфери практичної діяльності управлінського обліку [13]: трансформація витрат і управління ними, внутрішній контроль, управління і бюджетний контроль, дотримання нормативно-правових актів, управління ресурсами, стратегічний податковий контроль та внутрішній аудит. Іншими сферами практичної діяльності управлінського обліку можуть бути: зовнішня звітність, фінансова стратегія, оцінка ефективності інвестицій, ціна, знижки і рішення щодо продуктів, управління проектами, управління ризиками та управління фінансами, які доречно віднести до важливих, але непершочергових сфер організації бюджетування податків і зборів підприємства.

Висновки

Ефективна діяльність бюджетування податків та зборів як складової інструментарію управлінського обліку на підприємстві впливає на підвищення результативності діяльності підприємства. Таку діяльність доречно розглядати як своєрідну інновацію у менеджменті. Організацію бюджетування податків і зборів підприємства необхідно досліджувати у складі загальної системи менеджменту та оподаткування, що забезпечить покращення управління податками і зборами. Показано важливість застосування елементів теорії управління: стратегія та встановлення цілі, окреслення кола ресурсів щодо

її досягнення, раціональне використання ресурсів, забезпечення належного контролю, аналізу отриманих результатів, встановлення параметрів процесу, стандартів, критеріїв та їх критичних значень, коректування отриманих результатів для досягнення мети, вдосконалення цілі, інтеграція всіх аспектів проекту тощо. Від вдалого моделювання та застосування системного підходу до організації бюджетування податків і зборів підприємства значною мірою будуть залежити ефективність формування (складання) та застосування інших бізнес-моделей бюджетів податків і зборів підприємства. Дані бухгалтерського обліку підприємства є єдиною основою нарахування та розрахунків за податками та зборами та моделювання податків та зборів. За проведеним дослідженням запропоновано модель організації бюджетування податків і зборів підприємства, яку покладено у основу вдосконалення системи бюджетування податків і зборів підприємств. Подальші наукові дослідження слушно спрямувати на дослідження практичного досвіду моделювання, запровадження внутрішнього контролю (аудиту) та розробку наукової парадигми методології бюджетування податків і зборів підприємства.

Abstract

The purpose of the article is to reveal the organizational aspect of modeling in corporate taxation and substantiate proposals for areas of budget improvement.

It is established that the accumulated experience of using models of taxes and fees and the latest Global Principles of Management Accounting (2017), which include budgeting, responsibility centers, cost management allows you to find ways to effectively develop enterprises based on modern science and practice. It is established that the main elements of the organization of budgeting are the establishment of goals, objectives, objects, subject, areas of practical activities of management accounting.

To achieve this goal, the following methods were used: abstract-logical - the essence of the concepts, definitions and classification features of modeling using the tools of management accounting; dialectical - to define the general concept of the study using a systematic approach, which allows to expand the essence of modeling and consider it as an element of management of planning, accrual and payment of taxes; the method of hierarchies - to substantiate priority areas of practical management accounting; system-structural - to build an organizational model of budgeting for taxes and fees; analogies - the best practices of application of theoretical approaches to budgeting in practice are given.

Improving the methodological foundations of tax management is implemented on the basis of the organizational model of budgeting for taxes and fees, which combines the achievements of theory and practice, which contributes to the improvement of the management cycle.

The study becomes the basis for the development of tax management of Ukrainian enterprises and allowed to determine the organizational basis of budgeting to improve their management, allows you to make informed management decisions, avoid sanctions for violations of tax legislation by the fiscal service. The proposed model of the organization can be the basis for the implementation of the chosen policy of the tax management company and increase its competitiveness.

Список літератури:

1. Юдіна (Каламбет) С.В., Лазько Т.Ф. Система податкового менеджменту на підприємстві. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [nbuv.gov.ua > j-pdf > evzdia_2017_5\(2\)_30](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/evzdia_2017_5(2)_30).
2. Іванов Ю. Б. Податковий менеджмент: [підручн.] / Ю. Б. Іванов, А. І. Крисоватий, А. Я. Кізім, В. В. Карпова. – К.: Знання.–2008. – 525 с.
3. Косицький К.В. Підхід до формування моделі управління податковим бюджетом у промисловому холдингу/ Форми організації бізнесу, менеджменту і виробництва. Регіональна бізнес-економіка та управління. – 2013. – № 1 (37). – С.71-76. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Rbetu_2013_1_22.
4. Маслова И.Н., Оробинский А.С., Полозова А.Н., Совик Л.Е. Налоговое бюджетирование как элемент системы налогового планирования перерабатывающих организаций АПК России / Экономика и банки. – 2019. – № 2. – С. 38-48.
5. Попова Л.В. Видовой состав налогового моделирования в общей системе корпоративного налогового планирования / Л.В. Попова, Е.Г. Деркова // Управленческий учет. – 2017. – № 9. – С.77-81.
6. Паентко Т.В., Проскура Е.П. Сущность и принципы бюджетирования налогов / ЕКОНОМІКА, фінанси, грошовий обіг і кредит / БІЗНЕСІНФОРМ. – 2016. – № 11. – С. 301-303. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=binf_2016_11_51.
7. Дубовик О.Ю. Податковий менеджмент у схемах і таблицях: Навчальний посібник. Харків: Видавництво «ПромАрт». – 2018. – 248 с.

8. Безверхий К.В. Модель формування бюджету податків і зборів підприємства. Управлінський облік на підприємствах АПК: стан, перспективи та пріоритети розвитку. – 2016. – № 10. – с. 6-10.
9. Безверхий К.В. Модель внутрішньогосподарського контролю розрахунків за податками та зборами / К. Безверхий // Бухгалтерський облік і аудит. – 2016. – № 2. – с. 30-36
10. Ядренникова Елена. Податковий менеджмент і адміністрування податків. / Проблемы и перспективы внедрения системы бюджетирования налогов на предприятиях. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: dspace.tneu.edu.ua/bitstream.
11. Голов С.Ф. Управлінський облік. – Х.: Фактор. – 2009. – 784 с.
12. Левченко Н.М. Бюджетування податків на підприємстві / Н. М. Левченко, Я. В. Книш // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Ekpr/2010_35/Zm/22PDF.pdf.
13. Global Management Accounting Principles. – CIMA. 2017 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.cgma.org/content/dam/cgma/resources/reports/downloadabledocuments/global-management-accounting-principles.pdf>.
14. «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» Закон України від 16.07.99р. № 996 – XI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
15. Form 10-к. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://s2.q4cdn.com/470004039/files/doc_financials/2017/10-K_2017_As-Filed.pdf.
16. Концептуальна основа фінансової звітності. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mof.gov.ua/storage/files/Konceptualna-osnova.pdf>.
17. Panteleiev Volodymyr. The Accounting and control are at administration of taxis and fees of enterprises Колективна монографія Modern Management: Economy and Administration Monograph. Opole: The Academy of management and Administration in Opole, 2018, pp. 216, ill, tabs, bibls p. 25- 31.
18. Пантелеєв В.П., Настенко М.Н. The tax culture of employees of the enterprise // Науковий вісник НАСОНА. – 2018. – № 4 (59). – С. 58-65. (англ. мовою).
19. Податковий кодекс України зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

References:

1. Yudina (Kalambet) S.V., Laz'ko T.F. (2017). Sistema podatkovogo menedzmentu na pidpriyemstvi.
2. Ivanov Y.B. (2008). Podatkovyj menedzment. Kyiv: Znannya.
3. Kosytskyj K.V. (2013). Pidchid do formuvannia modeli upravlinnia podatkovym biudgetom u promyslovomu holding [Approach to the formation of a model of tax budget management in an industrial holding]. Formy organizatsij biznesu, menedzmentu I vyrobnyctva. Regionalna biznes-ekonomika ta upravlinnia, 1(37), 71-76.
4. Maslova I.N. at all. (2019). Nalogovoe biudgetirovanie kak element sistemy nalogovogo planirovanija pererabatyvajushich organizatsji APK Rosiji [Tax budgeting as an element of the tax planning system of processing organizations of the agro-industrial complex of Russia]. Ekonomika I banki, 2, 38-48.
5. Popova L.V. (2017). Vidovoj sostav nalogovogo modelirovanija v obshcij sisteme korporativnogo nalogovogo planirovanija [The species composition of tax modeling in the general system of corporate tax planning]. Upravlencheskij uchet, 9, 77-81.
6. Pajentko T.V., Prockura Y.G. (2016). Sushchnost I printzipi biudgetirovanija nalogov [The essence and principles of tax budgeting]. Ekonomika, financy, groshovyj obig I kredit/Biznesinform, 11, 301-303.
7. Dubovik O.Y. (2018). Podatkovyj menedzment u schemach I tablitsach. [Tax management in diagrams and tables]. Kharkiv, Promart.
8. Bezverchuj K.V. (2016). Model formuvannia bjudzetu podatkov I zboriv pidpriyemstva. [Model of budget formation of taxes and fees of the enterprise]. Upravlencheskij uchet na pidpriyemstvach APK: stan, perspektyvy ta priorytety rozvitku, 10, 6-10.
9. Bezverchuj K.V. (2016). Model vnutrishnogospodarskogo kontrlu rozrachunkiv za podatkami i zboramy [Model of internal control of calculations of taxes and fees] Buchgalterskij oblik i audit, 2, 30-36.
10. Yadrennikova E. (2011). Podatkovyj menedzment I administruvannia podatkov [Tax management and tax administration]. Problemy I perspektyvy vnedrenia sistemy budzetirovanija nalogov na predpriyatyach. Retrieved from: dspace.tneu.edu.ua/bitstream.
11. Golov S.F. (2009). Upravlencheskiy uchet [Management Accounting]. Kharkiv: Faktor.
12. Levchenko N.M. (2010). Budzetuvannia podatkov na pidpriyemstvach [Budgeting taxes at the enterprise]. Retrieved from: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Ekpr/2010_35/Zm/22PDF.pdf.
13. Global Management Accounting Principles. – CIMA. 2017. <https://www.cgma.org/content/dam/cgma/resources/reports/downloadabledocuments/global-management-accounting-principles.pdf>.

14. Verkhovna Rada of Ukraine (1999). Pro buchgalterskij oblik I finansovu zvitnist v Ukraini [On accounting and financial reporting in Ukraine]. Retrieved from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
15. Form 10-к. (2017). Retrieved from: https://s2.q4cdn.com/470004039/files/doc_financials/2017/10-K_2017_As-Filed.pdf.
16. Konzeptyualna osnova finansovoi zvitnosti (2018). [Conceptual Framework of Financial Reporting]. Retrieved from: <https://mof.gov.ua/storage/files/Konceptualna-osnova.pdf>.
17. Panteleiev V. (2018). The Accounting and control are at administration of taxis and fees of enterprises. Modern Management: Economy and Administration Monograph. Opole: The Academy of management and Administration in Opole, 25- 31.
18. Panteleiev V., Nastenکو M. (2018). The tax culture of employees of the enterprise. Scientific bulletin of National Academy of Statistics, Accounting and Auditing, 4, 58-65.
19. Verkhovna Rada of Ukraine (2011). Podatkovi kodeks Ukrainy. Retrieved from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

Посилання на статтю:

Пантелеєв В.П. Модель організації бюджетування податків і зборів підприємства / В. П. Пантелеєв // Економічний журнал Одеського політехнічного університету. – 2020. – № 4 (14). – С. 35-41. – Режим доступу до журн.: <https://economics.opu.ua/ejopu/2020/No4/35.pdf>.
DOI: 10.15276/EJ.04.2020.5. DOI: 10.5281/zenodo.4438941.

Reference a JournalArticle:

Panteleiev V.P. The model of the organization of the budgeting of taxes and charges of the enterprise / V. P. Panteleiev // Economic journal Odessa polytechnic university. – 2020. – № 4 (14). – P. 35-41. – Retrieved from <https://economics.opu.ua/ejopu/2020/No4/35.pdf>.
DOI: 10.15276/EJ.04.2020.5. DOI: 10.5281/zenodo.4438941.

